

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 10.11.2004
COM(2004) 748 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ,
ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,
ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ**

**Πρώτη έκθεση σχετικά με τις πρακτικές προετοιμασίες για την μελλοντική διεύρυνση
της ζώνης του ευρώ**

{SEC(2004) 1383}

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος θα αποτελέσει ορόσημο για όλα τα μελλοντικά μέλη της ζώνης του ευρώ ακριβώς όπως απετέλεσε ορόσημο για τις χώρες της τωρινής ζώνης του ευρώ. Τα νέα κράτη μέλη εντάχθηκαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση ως «κράτη μέλη με παρέκκλιση»¹ δυνάμει του άρθρου 4 της συνθήκης προσχώρησης. Η υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος αποτελεί μέρος των απαιτήσεων που θέτει η Συνθήκη και ως αποτέλεσμα οι χώρες αυτές θα προβούν στην εισαγωγή του ευρώ μόλις εκπληρώσουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις. Πολλά από τα νεοενταχθέντα κράτη μέλη έχουν δείξει ότι θα ήθελαν να εισέλθουν στη ζώνη του ευρώ το συντομότερο δυνατό και στο πλαίσιο αυτό καταβάλλουν προσπάθειες ώστε να συμμορφωθούν με τις προϋποθέσεις ένταξης σε αυτήν και ιδίως τα κριτήρια σύγκλισης του Μάαστριχτ σκοπός των οποίων είναι να εξασφαλιστεί μια διατηρήσιμη οικονομική σύγκλιση όλων των μελλοντικών μελών της ζώνης του ευρώ. Οι προετοιμασίες για την εισαγωγή του ευρώ στην πράξη απαιτήσαν περίπου έξι έτη στις χώρες που ανήκουν σήμερα στη ζώνη του ευρώ. Για τον λόγο αυτόν τα νέα κράτη μέλη πρέπει να αρχίσουν να προπαρασκευάζονται από τώρα ώστε να είναι έτοιμα εγκαίρως και να εξασφαλίσουν την ομαλή μετάβαση στο ευρώ

1.1 Διαδοχικές φάσεις που οδηγούν στην υιοθέτηση του ευρώ

Ο βαθμός στον οποίο οι διάφορες χώρες ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις που θεσπίζει η Συνθήκη προκειμένου να τους επιτραπεί να υιοθετήσουν το ευρώ, αξιολογείται από την Επιτροπή και την ΕΚΤ στις τακτικές εκθέσεις σύγκλισης τις οποίες καταρτίζουν². Το άρθρο 122 παράγραφος 2 της Συνθήκης ορίζει ότι το Συμβούλιο, μετά από πρόταση της Επιτροπής, αποφασίζει ποια από τα κράτη μέλη με παρέκκλιση πληρούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις και καταργεί τις παρεκκλίσεις για τα συγκεκριμένα κράτη μέλη. Εκτός αυτού, το Συμβούλιο αποφασίζει την ημερομηνία κατά την οποία τα υπόψη κράτη μέλη θα ενταχθούν στη ζώνη του ευρώ και καθορίζει την σταθερή και αμετάκλητη ισοτιμία μετατροπής του εθνικού νομίσματος της εκάστοτε χώρας σε ευρώ. Κατά την ημερομηνία της υιοθέτησης του ευρώ τίθεται σε ισχύ η ισοτιμία μετατροπής, το πρώην εθνικό νόμισμα της χώρας παύει να υφίσταται και η ευθύνη για θέματα νομισματικής πολιτικής μεταβιβάζεται στην ΕΚΤ. Αυτό συνέβη την 1^η Ιανουαρίου 1999 σε σχέση με τις πρώτες ένδεκα χώρες που εντάχθηκαν στη ζώνη του ευρώ, καθώς και την 1^η Ιανουαρίου 2001 σε σχέση με την Ελλάδα.

Για πρακτικούς και υλικοτεχνικούς λόγους, οι τωρινές χώρες της ζώνης του ευρώ εφάρμοσαν μια μεταβατική περίοδο τριών ετών (ένα μόνον έτος στην περίπτωση της Ελλάδας) από την εισαγωγή του ευρώ ως νομισματική μονάδα (το 1999 για ένδεκα χώρες και το 2001 για την Ελλάδα) μέχρι την εισαγωγή του ευρώ σε μετρητά. Η κυριότερη εναλλακτική δυνατότητα είναι το λεγόμενο σενάριο «big bang» σύμφωνα με το οποίο η ένταξη στη ζώνη του ευρώ

¹ Όσον αφορά την υιοθέτηση του ευρώ, η Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο τελούν υπό ειδικό καθεστώς απαλλαγής. Τα δέκα νέα κράτη μέλη και η Σουηδία είναι κράτη μέλη με παρέκκλιση. Το δημοψήφισμα που πραγματοποιήθηκε στη Σουηδία στις 14 Σεπτεμβρίου 2003, έδειξε ότι η πλειοψηφία του πληθυσμού δεν ήταν υπέρ της ένταξης στη ζώνη του ευρώ.

² Οι πλέον πρόσφατες εκθέσεις σύγκλισης εκδόθηκαν στις 20 Οκτωβρίου 2004 και καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι κανένα από τα ένδεκα κράτη μέλη με παρέκκλιση δεν πληροί προς το παρόν όλα τα αναγκαία κριτήρια (διατηρήσιμα δημόσια οικονομικά, σταθερότητα τιμών, συναλλαγματική σταθερότητα καθ' όλο το απαιτούμενο χρονικό διάστημα, επίπεδα μακροπρόθεσμων επιτοκίων). Λαμβάνοντας υπόψη τα συμπεράσματα της έκθεσης για τη σύγκλιση, η Επιτροπή αποφάσισε να μην υποβάλει πρόταση κατάργησης των παρεκκλίσεων.

συμπίπτει με την θέση σε κυκλοφορία των τραπεζογραμματίων και των κερμάτων ευρώ. Η προσέγγιση αυτή παρουσιάζει διάφορα πλεονεκτήματα, ιδίως τώρα που τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα ευρώ βρίσκονται ήδη σε κυκλοφορία. Το κυριότερο μειονέκτημα της λύσης αυτής είναι ότι μειώνεται η περίοδος που έχουν στη διάθεσή τους ο δημόσιος και ο ιδιωτικός τομέας και γενικότερα οι πολίτες, προκειμένου να προετοιμαστούν για την αλλαγή νομίσματος. Η εισαγωγή των τραπεζογραμματίων και κερμάτων ευρώ ακολουθείται από μια περίοδο διπλής κυκλοφορίας κατά την οποία νόμιμο χρήμα αποτελούν τα τραπεζογραμμάτια και κέρματα τόσο σε ευρώ όσο και στο εθνικό νόμισμα. Η διάρκεια της περιόδου διπλής κυκλοφορίας αποφασίζεται, κατά κανόνα, σε εθνικό επίπεδο μολονότι συνήθως είναι σχετικά σύντομη, το πολύ δύο μήνες.

1.2 Σκοπός της παρούσας έκθεσης

Η επιτυχής ένταξη στη ζώνη του ευρώ δεν απαιτεί μόνον συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της Συνθήκης αλλά και προσεκτικά προγραμματισμένες και εκτενείς πρακτικές προετοιμασίες που αφορούν τόσο τον δημόσιο όσο και τον ιδιωτικό τομέα, καθώς και το ευρύτερο κοινό. Η Επιτροπή θα υποβάλλει εκθέσεις σε τακτική βάση, τουλάχιστον σε ετήσια βάση ή όταν το δικαιολογούν έκτακτες εξελίξεις, σχετικά με τις προετοιμασίες αυτές. Η παρούσα ανακοίνωση συνιστά την πρώτη έκθεση του είδους αυτού. Αντίθετα από τις εκθέσεις σύγκλισης, δεν είναι απόρροια κάποιας νομικής ή άλλου είδους υποχρέωσης αλλά της πρόθεσης της Επιτροπής να τηρεί ενήμερα όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, ιδίως τα κοινοτικά όργανα και τα κράτη μέλη, καθώς και το ενδιαφερόμενο κοινό και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, όσον αφορά την πρόοδο που επιτελείται στον σημαντικό αυτόν τομέα. Από άποψη χρόνου κατάρτισης και συχνότητας, οι εκθέσεις της Επιτροπής σχετικά με τις πρακτικές προετοιμασίες δεν θα συνδέονται, επομένως, με τις εκθέσεις για τη σύγκλιση των οικονομιών.

Γενικά, κάθε χώρα προσδιορίζει το συνολικό πλαίσιο και τα βασικά στοιχεία της μετάβασης στο νέο νόμισμα σε ένα «σενάριο μετάβασης». Πολλές από τις ενδιαφερόμενες χώρες έχουν ήδη αρχίσει να καταρτίζουν τέτοια σενάρια. Όσον αφορά τη Σουηδία, στις 14 Σεπτεμβρίου 2003 διοργανώθηκε δημοψήφισμα από το οποίο φάνηκε ότι την εποχή εκείνη η πλειοψηφία του πληθυσμού δεν ήταν υπέρ της ένταξης στη ζώνη του ευρώ. Το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος ανέστειλε τις πρακτικές προετοιμασίες στη Σουηδία.

2. ΤΡΕΧΟΝΤΑ ΣΧΕΔΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

Στις 28 Ιουνίου 2004, τρία κράτη μέλη με παρέκκλιση, η Εσθονία, η Λιθουανία και η Σλοβενία, εντάχθηκαν στον μηχανισμό συναλλαγματικής ισοτιμίας ΜΣΙ-II. Και οι τρεις χώρες θέλουν να ενταχθούν στη ζώνη του ευρώ το συντομότερο δυνατόν (2007). Οι περισσότερες έχουν εγκρίνει εθνικά σχέδια μετάβασης και έχουν διορίσει εθνικούς συντονιστές. Γενικά ευνοούν το σενάριο «big bang» για την μετάβαση στο ευρώ, βάσει του οποίου τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα ευρώ θα καταστούν νόμιμο χρήμα την ημερομηνία της ένταξής τους στη ζώνη του ευρώ. Η διαδικασία επιλογής για τον σχεδιασμό της εθνικής πλευράς των κερμάτων ευρώ είτε είναι υπό εξέλιξη είτε έχει ήδη ολοκληρωθεί.

Τα επίσημα σχέδια και προθέσεις των περισσότερων άλλων χωρών έχουν αρχίσει να συγκεκριμενοποιούνται. Πολλές χώρες σχεδιάζουν να ενταχθούν στη ζώνη του ευρώ κάπως αργότερα, προς τα τέλη της παρούσας δεκαετίας, μολονότι πολλά θα εξαρτηθούν από τον βαθμό της συμμόρφωσής τους με τα κριτήρια σύγκλισης.

Η κατάσταση όσον αφορά τις προετοιμασίες συνοψίζεται στον πίνακα που ακολουθεί, ο οποίος βασίζεται γενικά στις πληροφορίες που κοινοποίησαν οι υπεύθυνες εθνικές αρχές και ο οποίος αντικατοπτρίζει τις εθνικές αποφάσεις και θέσεις στα διάφορα θέματα. Τα κράτη μέλη αναφέρονται με τη σειρά που ορίζει η Συνθήκη.

<i>ΧΩΡΑ</i>	<i>ΕΘΝΙΚΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ</i>	<i>ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ Ή ΠΑΡΟΜΟΙΟ ΣΕΝΑΡΙΟ</i>	<i>ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟΝ ΜΣΙ ΙΙ</i>	<i>ΕΘΝΙΚΗ ΗΜΕΡ/ΝΙΑ-ΣΤΟΧΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ</i>	<i>BIG BANG Ή ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ</i>	<i>ΚΕΡΜΑΤΑ ΕΥΡΩ</i>
Τσεχική Δημοκρατία		Στρατηγική ένταξης στη ζώνη του ευρώ της Τσεχικής Δημοκρατίας, (εγκρίθηκε από την κυβέρνηση τον Οκτώβριο του 2003)		2009-10		Εξετάζεται η προκήρυξη διαγωνισμού
Εσθονία	Επιτροπή Υπουργών (περιλαμβανομένου του διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της χώρας)	Κοινή δήλωση της εσθονικής κυβέρνησης και της Τράπεζας της Εσθονίας, 16 Ιαν. 2004	28.6.2004	Μέσα του 2006		Προκηρύχθηκε διαγωνισμός τον Ιούνιο του 2004. Η τελική επιλογή προβλέπεται τον Δεκέμβριο του 2004 ³ .
Κύπρος	Εξετάζεται η περίπτωση κοινού συντονισμού από το Υπουργείο Οικονομικών και την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου	Έχει καταρτιστεί γενικό προκαταρκτικό πλαίσιο	Το υπουργικό συμβούλιο αποφάσισε πρόσφατα να υποβάλει αίτηση το ταχύτερο δυνατό	2007	Big Bang	Δεν έχει ακόμη προγραμματιστεί ο χρόνος προκήρυξης διαγωνισμού
Λεττονία	Ομάδα εργασίας της Τράπεζας της Λεττονίας για την μετάβαση στο ευρώ, διαβουλεύσεις μεταξύ Υπουργείου Οικονομικών και Κεντρικής Τράπεζας	Προκαταρκτικό σχέδιο μετάβασης στο ευρώ		1.1.2008	Big Bang	Έχει προκηρυχθεί διαγωνισμός
Λιθουανία	Σύσταση	Προπαρασκευ	28.6.2004	1.1.2007	Big Bang,	Τελική

³ Μέχρι την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας συμμετοχής στον διαγωνισμό, στις 19 Οκτωβρίου 2004, είχαν υποβληθεί 134 σχέδια. Έως τα μέσα Νοεμβρίου, η επιτροπή ειδικών θα επιλέξει τα δέκα καλύτερα σχέδια και η τελική επιλογή θα γίνει τον Δεκέμβριο του 2004 με τηλεφωνική ψηφοφορία ανοικτή σε όλους τους πολίτες της χώρας.

	ομάδας εργασίας στην Τράπεζα της Λιθουανίας για την κατάρτιση σχεδίου μετάβασης στο ευρώ	ή των βασικών γραμμών του σχεδίου μετάβασης έως τον Δεκέμβριο του 2004 και του στρατηγικού πλαισίου για τον συντονισμό του σχεδίου		(προσωρινή ημερ/νία)	παράλληλη κυκλοφορία 2-3 εβδομάδες	διαδικασία του διαγωνισμού για τη δημιουργία γύψινων προπλασμάτων.
Ουγγαρία	Με βάση την ημερ/νία στόχο του 2010, οι προπαρασκευαστικές εργασίες βρίσκονται υπό εξέλιξη στο Υπουργείο Οικονομικών και την Κεντρική Τράπεζα της Ουγγαρίας (Magyar Nemzeti Bank)			2010		
Μάλτα	Ακόμη δεν έχει οριστεί επίσημα ο συντονιστικός φορέας που θα αναλάβει τη διαδικασία. Συνεχίζονται οι διαβουλεύσεις μεταξύ Υπουργείου Οικονομικών και κεντρικής τράπεζας	Το Υπουργείο Οικονομικών και η κεντρική τράπεζα καταρτίζουν το προκαταρκτικό σχέδιο μετάβασης στο ευρώ		2008	Δεν έχει αποφασιστεί ακόμη	Το πρόγραμμα εφαρμογής που καλύπτει την όλη διαδικασία από τον διαγωνισμό έως την κοπή κερμάτων, έχει καταρτιστεί
Πολωνία	Διοργανική ομάδα εργασίας, Υπουργείο Οικονομικών – Κεντρική Τράπεζα			2009	Δεν έχει αποφασιστεί ακόμη	Δημοσκόπηση
Σλοβενία	Συντονιστικός φορέας (Υπουργείο Οικονομικών, κεντρική τράπεζα και άλλα υπουργεία και φορείς)	Πρόγραμμα για την είσοδο στον ΜΣΙ ΙΙ και την υιοθέτηση του ευρώ (έγκριση από την κυβέρνηση και το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας της Σλοβενίας,	28.6.2004	1.1.2007	Big Bang (διπλή κυκλοφορία: 2 εβδομάδες)	Έχει προκηρυχθεί διαγωνισμός

		Νοεμ. 2003) Κατευθυντήρια τομεακά προγράμματα				
Σλοβακία	Υπουργείο Οικονομικών	Στρατηγική για την υιοθέτηση του ευρώ στη Σλοβακία· εγκρίθηκε από την κυβέρνηση τον Σεπτέμβριο του 2004. Το εθνικό σχέδιο μετάβασης στο ευρώ πρόκειται να εγκριθεί μέχρι τα μέσα του 2005.		1.1.2008/ 2009	Big Bang	Έχει προκηρυχθεί διαγωνισμός

3 ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΝΤΑΞΕΙΣ ΧΩΡΩΝ ΣΤΗ ΖΩΝΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ: ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΕΣ

Η μετάβαση των μελλοντικών μελών της ζώνης του ευρώ στο νέο νόμισμα θα έχει ορισμένα κοινά σημεία με την ένταξη των παλαιότερων μελών και θα επωφεληθεί από τα διδάγματα του παρελθόντος. Υπάρχουν, ωστόσο, ορισμένες μεγάλες διαφορές.

3.1 Διδάγματα από την προηγούμενη ένταξη χωρών στη ζώνη του ευρώ

Μολονότι η πρώτη ένταξη χωρών στη ζώνη του ευρώ ήταν πολύ επιτυχής εξακολουθεί να υπάρχει περιθώριο βελτίωσης από διάφορες απόψεις. Τα κυριότερα διδάγματα που αποκομίστηκαν από το πρώτο κύμα χωρών είναι:

- (i) Η προσεκτική και προδραστική προετοιμασία αποφέρει οφέλη. Οι χώρες που άρχισαν από ενωρίς να προετοιμάζονται διεξοδικά ανταμείφθηκαν για τις προσπάθειές τους αυτές από άποψη ταχύτητας της μετάβασης, αποδοχής του νέου νομίσματος από το κοινό, καθώς και από άποψη ομαλότητας της μετάβασης. Επίσης, ανταμείφθηκαν οι επενδύσεις που έγιναν σε θέματα επικοινωνίας και πληροφόρησης.

Πρόκειται για το βασικό δίδαγμα από τη μετάβαση στο ευρώ της πρώτης ομάδας χωρών και εξηγεί τον λόγο για τον οποίο η Επιτροπή και οι χώρες της επόμενης ομάδας έχουν ήδη αρχίσει τις διαβουλεύσεις σχετικά με τις πρακτικές πτυχές της προπαρασκευής.

Τα αποτελέσματα του τελευταίου Ευρωβαρομέτρου (τμήμα 4) επιβεβαιώνουν ότι η ανάγκη επακριβούς και έγκαιρης πληροφόρησης είναι εξίσου σημαντική όσο στο παρελθόν. Η έλλειψη πληροφόρησης ενδέχεται να οδηγήσει σε φόβους και εχθρικές αντιδράσεις που είναι εύκολο να αποφευχθούν.

- (ii) Η μεταβατική περίοδος των τριών ετών ήταν υπερβολικά μεγάλη. Μετά το 1999 ο ενθουσιασμός υποχώρησε με αποτέλεσμα να αναγκαστούν οι δημόσιες αρχές να

ανανεώσουν τις προσπάθειές τους για να (ξανα)πείσουν επιχειρήσεις και πολίτες να προετοιμαστούν εγκαίρως για τη μετάβαση στα νέα τραπεζογραμμάρια και κέρματα. Επιπλέον, η χρήση του «λογιστικού» ευρώ ήταν μάλλον περιορισμένη κατά την μεταβατική περίοδο.

Για διάφορους λόγους που εξηγούνται στο τμήμα 3.2 και συνδέονται κυρίως με την ανάγκη ταχείας μετάβασης στα νέα τραπεζογραμμάρια και κέρματα, μια μακρά μεταβατική περίοδος δεν θα ήταν σκόπιμη για τα μελλοντικά μέλη της ζώνης του ευρώ. Ωστόσο, για διαδικασίες όπως αυτή της μετάβασης των συστημάτων πληροφόρησης στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα, οι προθεσμίες θα έχουν την ίδια διάρκεια με εκείνες που ίσχυσαν για τα αρχικά μέλη της ζώνης του ευρώ. Συνεπώς, λόγω της μικρότερης διάρκειας της μετάβασης καθεαυτής, οι προετοιμασίες θα πρέπει να αρχίσουν από πολύ νωρίς.

Ωστόσο, επειδή οι μεταβατικές περίοδοι που προβλέπουν οι ενδιαφερόμενες χώρες είναι πιθανό να είναι συντομότερες, αφενός, θα μειωθεί η πολυπλοκότητα που συνεπάγεται η παράλληλη χρήση δύο νομισματικών μονάδων (ευρώ και εθνικό νόμισμα) και, αφετέρου, η μετάβαση θα είναι απλούστερο να εξηγηθεί και να κατανοηθεί.

- (iii) Η εισαγωγή των τραπεζογραμμάτων και των κερμάτων ευρώ πρέπει να γίνει γρήγορα: η "προοδευτική" εισαγωγή τους περιπλέκει τα πράγματα τόσο για τους πολίτες όσο και για τις επιχειρήσεις. Η ταχεία εισαγωγή του ευρώ θα ωφελήσει όλους τους ενδιαφερομένους υπό τον όρο ότι θα προηγηθεί προσεκτική προετοιμασία. Το ίδιο ισχύει και για την περίοδο της παράλληλης κυκλοφορίας, που πρέπει να είναι, κατά προτίμηση, σύντομη.

Όπως φάνηκε από την μετάβαση στο ευρώ των σημερινών χωρών της ζώνης του ευρώ, η ταχεία εισαγωγή των τραπεζογραμμάτων και των κερμάτων ευρώ πρέπει να βασιστεί σε εκτενή προκαταρκτικό και περαιτέρω εφοδιασμό, στην άμεση μετάβαση όλων των ΑΤΜ στο νέο νόμισμα, στην επιστροφή χρημάτων από τα καταστήματα λιανικής αποκλειστικά σε ευρώ και στη δυνατότητα πελατών και μη να ανταλλάσσουν στις τράπεζες δωρεάν το πρώην εθνικό νόμισμα με ευρώ.

Από την άποψη αυτή, πρέπει να τονιστεί η σημασία των πληρωμών που γίνονται με κάρτα και ηλεκτρονικά μέσα. Αυτοί οι τρόποι πληρωμής συνέβαλαν πολύ στην ομαλή μετάβαση στο ευρώ, ιδίως στον λιανικό τομέα.

- (iv) Η απόσυρση του εθνικού νομίσματος απαιτεί προσεκτική προετοιμασία. Κατά την μετάβαση στο ευρώ της πρώτης ομάδας χωρών δόθηκε, ενδεχομένως, υπερβολική έμφαση στην εισαγωγή των τραπεζογραμμάτων και των κερμάτων ευρώ ενώ υποεκτιμήθηκαν οι συνέπειες της επιστροφής τεράστιων ποσοτήτων εθνικού νομίσματος. Συγκεκριμένα, δεν λήφθηκαν, σε όλες τις περιπτώσεις, τα απαραίτητα υλικοτεχνικά μέτρα αντιμετώπισης των τεράστιων ποσοτήτων επιστραφέντων κερμάτων με αποτέλεσμα, ορισμένες φορές, να σημειωθούν μεγάλες καθυστερήσεις όσον αφορά την αποστολή, διεκπεραίωση και καταμέτρηση των κερμάτων και την πίστωση λογαριασμών.
- (v) Πρέπει να ληφθούν μέτρα ώστε να μην υπάρξει κανένας αντίκτυπος στις τιμές. Αυτό απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή δεδομένου ότι αποτελεί πρόβλημα που είναι δύσκολο να

αντιμετωπιστεί και συχνά οφείλεται σε λανθασμένες εντυπώσεις που είναι δύσκολο να διορθωθούν. Σε κάθε περίπτωση η πρόληψη είναι προτιμότερη της θεραπείας.

Τα αποτελέσματα του Ευρωβαρομέτρου δείχνουν καθαρά ότι οι πολίτες είναι ήδη πολύ ευαισθητοποιημένοι στο θέμα αυτό. Ο κίνδυνος καταχρήσεων και απάτης στις τιμές κατά τη διάρκεια της μετάβασης στο ευρώ αποτελεί βασικό θέμα για το 71% των ερωτηθέντων (μέσος όρος για όλα τα νέα κράτη μέλη). Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι υπάρχουν αισθητές διαφορές μεταξύ των διαφόρων χωρών. Ο καταμερισμός σε κατηγορίες με βάση κοινωνικά και δημογραφικά κριτήρια δεν οδηγεί σε σαφή συμπεράσματα, πέραν του ότι τα ηλικιωμένα άτομα έχουν μεγαλύτερους φόβους στο θέμα αυτό από τους νέους.

Η ορθή μετατροπή των τιμών από τους καταστηματαρχές και γενικότερα από τις λιανικές επιχειρήσεις, χωρίς αμφιβολία θα απαιτήσει προσεκτική προπαρασκευή από μέρους των αρμοδίων αρχών, π.χ. υπό μορφή συμφωνιών σταθερότητας των τιμών που θα συναφθούν με τον λιανικό τομέα, των οποίων η τήρηση θα πρέπει να παρακολουθείται στενά πριν και μετά την μετάβαση στο ευρώ, κατά προτίμηση με την ενεργό συμμετοχή των οργανώσεων προστασίας των καταναλωτών και των επαγγελματικών οργανώσεων του λιανικού τομέα σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι αρχές μπορούν, επίσης, να απαιτήσουν από μεμονωμένες λιανικές επιχειρήσεις να επιδεικνύουν δημοσίως ότι έχουν αναλάβει δέσμευση να εξασφαλίσουν την ακριβή μετατροπή των τιμών, π.χ. με αυτοκόλλητα ή πινακίδες και ενθαρρύνοντας ενεργά την αναγραφή των τιμών στα δύο νομίσματα για ένα χρονικό διάστημα πριν και μετά την εισαγωγή των μετρητών ευρώ. Με τους δύο αυτούς τρόπους θα αυξηθεί η αξιοπιστία των επιχειρήσεων και οι καταναλωτές θα έχουν τη δυνατότητα να ασκήσουν πιέσεις στις επιχειρήσεις λιανικής. Μέτρα του τύπου αυτού θα συμβάλλουν στην ελάττωση των φόβων και στην ομαλή μετάβαση στο ευρώ.

- (vi) Η αλλαγή νομίσματος «στο μυαλό» των πολιτών απαιτεί πολύ περισσότερο χρόνο από την υλική αλλαγή νομίσματος. Αποτελέσματα έρευνας που πραγματοποιήθηκε τον Νοέμβριο του 2003 έδειξαν ότι το 30% των ερωτηθέντων τις περισσότερες φορές χρησιμοποιούσε νοερά το εθνικό νόμισμα στις καθημερινές αγορές ενώ το 46% χρησιμοποιούσε τις περισσότερες φορές νοερά το ευρώ. Για αγορές μεγάλης αξίας (κατοικίας, αυτοκινήτου), όμως, η πλειοψηφία των πολιτών της ζώνης του ευρώ εξακολουθούσε να χρησιμοποιεί νοερά τις περισσότερες φορές το εθνικό νόμισμα (54%) ενώ μόνον ένα μικρό ποσοστό (16%) χρησιμοποιούσε το ευρώ.

3.2 Κυριότερες διαφορές με τις προηγούμενες εντάξεις στη ζώνη του ευρώ

Μολονότι υπάρχουν ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά, πρέπει να σημειωθεί ότι τα νέα κράτη μέλη παρουσιάζουν το καθένα πολλές ιδιαιτερότητες. Από γενική άποψη οι βασικές διαφορές με τις πρώτες χώρες της ζώνης του ευρώ θα είναι:

- (i) Η μελλοντική διεύρυνση της ζώνης του ευρώ θα συμβεί σε διαδοχικά κύματα. Είναι πολύ απίθανο οι χώρες του προθαλάμου να ενταχθούν όλες μαζί στη ζώνη του ευρώ. Αναμένεται ότι κάθε χρόνο θα εντάσσεται μια μικρή ομάδα χωρών (ή μεμονωμένες χώρες).

Συνεπώς, δεν θα υπάρχει η ίδια συλλογικότητα που χαρακτήριζε το πρώτο κύμα αφίξεων στη ζώνη του ευρώ ενώ οι μελλοντικές διευρύνσεις της ζώνης του ευρώ θα είναι λιγότερο αισθητές εκτός των συνόρων των άμεσα ενδιαφερομένων χωρών. Ταυτόχρονα, το γεγονός ότι πολλές χώρες έχουν ήδη υιοθετήσει το ενιαίο νόμισμα

θα διευκολύνει, από ορισμένες απόψεις, την μετάβαση στο ευρώ, όπως αναπτύσσεται παρακάτω.

- (ii) Υπάρχουν ήδη τραπεζογραμμάτια και κέρματα ευρώ και οι περισσότεροι πολίτες των νέων κρατών μελών είναι ήδη εξοικειωμένοι με αυτά. Σε ορισμένα καταστήματα, κυρίως, τουριστικών και μεθοριακών περιοχών το ευρώ ήδη χρησιμοποιείται και γίνεται δεκτό ως μέσο πληρωμής. Αυτό μπορεί να μειώσει την ανάγκη για σημαντικές ενέργειες προεφοδιασμού σε ορισμένους τομείς. Ορισμένοι πολίτες και επιχειρήσεις μπορεί να θέλουν να αποκτήσουν τραπεζογραμμάτια και κέρματα ευρώ στο εξωτερικό, ιδίως σε περίπτωση που κατοικούν σε αντίστοιχες μεθοριακές περιοχές. Επιπλέον, οι πολίτες εκτός ζώνης του ευρώ μπορούν ήδη να τηρούν λογαριασμούς σε ευρώ σε τράπεζες της χώρας τους. Για όσους επέλεξαν να το πράξουν ή μετάβαση στο ευρώ αποτελεί ήδη πραγματικότητα.

Το τελευταίο Ευρωβαρόμετρο (τμήμα 4) παρουσιάζει ενδιαφέροντα στοιχεία όσον αφορά την πείρα που ήδη απέκτησαν οι πολίτες των δέκα νέων κρατών μελών στο θέμα αυτό. Φαίνεται ότι στην πλειοψηφία τους οι πολίτες των κρατών αυτών (73% κατά μέσο όρο) έχουν δει τραπεζογραμμάτια ευρώ και ότι το 66% αυτών έχει δει και κέρματα ευρώ. Σε ορισμένες χώρες τα ποσοστά αυτά είναι εξαιρετικά ψηλά, όπως στη Σλοβενία, όπου το 95% των ερωτηθέντων έχει ήδη δει τραπεζογραμμάτια ευρώ και το 87% έχει δει κέρματα ευρώ. Τα ποσοστά στην Κύπρο είναι 85% και 82% αντιστοίχως. Οι λιγότερο εξοικειωμένοι με το ευρώ πολίτες βρίσκονται στη Λεττονία, μολοντί και εκεί πάνω από το μισό του πληθυσμού έχει δει τραπεζογραμμάτια (67%) ή κέρματα (55%) ευρώ.

Όσον αφορά τη χρήση τραπεζογραμμάτων και κερμάτων ευρώ, τα στοιχεία είναι σαφώς χαμηλότερα αλλά, παρά ταύτα, σημαντικά: το 49% κατά μέσο όρο του πληθυσμού των νέων κρατών μελών έχει ήδη χρησιμοποιήσει τραπεζογραμμάτια και το 50 % κέρματα ευρώ. Και πάλι, ορισμένες χώρες έχουν την πρωτοπορία όπως π.χ. η Σλοβενία (81% και 79% για τη χρήση τραπεζογραμμάτων και κερμάτων αντιστοίχως) και η Κύπρος (76% και 77%). Τα χαμηλότερα ποσοστά εμπειριών όσον αφορά τη χρήση τραπεζογραμμάτων και κερμάτων ευρώ εμφανίζονται στη Λιθουανία (40% και 39%). Ακόμη μεγαλύτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι σύμφωνα με το Ευρωβαρόμετρο το 18% και το 15 % των ερωτηθέντων αντίστοιχα έχει χρησιμοποιήσει τραπεζογραμμάτια και κέρματα ευρώ στη χώρα τους. Τα στοιχεία αυτά δείχνουν με σαφήνεια ότι το ευρώ χρησιμοποιείται ήδη ανεπίσημα για ορισμένες συναλλαγές. Σε χώρες όπως η Λεττονία, η Λιθουανία και η Πολωνία τα ποσοστά είναι πολύ μεγαλύτερα (34%, 31% και 28% αντίστοιχα για τα τραπεζογραμμάτια ευρώ και 27%, 20% και 24% για τα κέρματα).

- (iii) Η μετάβαση από το εθνικό νόμισμα στο ευρώ αναμένεται ότι θα είναι πολύ πιο γρήγορη. Πολλές χώρες μελετούν μια προσέγγιση τύπου «big bang» βάσει της οποίας η ημερομηνία εισόδου στη ζώνη του ευρώ θα συμπέσει με την ημερομηνία της (επίσημης) θέσης των τραπεζογραμμάτων και των κερμάτων ευρώ σε κυκλοφορία. Στην πλειονότητά τους τα νέα κράτη μέλη (CZ, EE, LV, LT, PL, SI, SK) έχουν ήδη προβεί σε αλλαγή νομίσματος τα τελευταία χρόνια από την οποία αποκόμισαν πολύτιμη πείρα.

Η ύπαρξη και η ευρεία διαθεσιμότητα τραπεζογραμμάτων και κερμάτων ευρώ διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην προσέγγιση αυτή. Ορισμένα από τα στοιχεία που θεωρήθηκαν αποφασιστικά για την επιτυχία της μετάβασης της πρώτης ομάδας

χωρών στο ευρώ θα διαδραματίσουν, επομένως, μικρότερο ρόλο στο μέλλον. Τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα ευρώ μπορούν να αποκτηθούν εύκολα πριν την επίσημη εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος στη χώρα, ενώ ορισμένοι πολίτες και επιχειρήσεις μπορεί να θελήσουν να είναι έτοιμοι πολύ νωρίτερα. Ο προκαταρκτικός και ο περαιτέρω εφοδιασμός⁴ των οικονομικών φορέων πιθανόν να διαδραματίσει και πάλι κάποιο ρόλο στην ταχεία μετάβαση στο ευρώ εξασφαλίζοντας την ύπαρξη επαρκών ποσοτήτων μετρητών από την πρώτη ημέρα. Μπορεί, επίσης, να προβλεφθεί ο περαιτέρω εφοδιασμός των πολιτών με ορισμένες ποσότητες τραπεζογραμμάτων μικρής αξίας και κερμάτων.

Τα μελλοντικά μέλη της ζώνης του ευρώ έχουν ιδιαίτερο συμφέρον να διατηρήσουν την περίοδο μετάβασης στο νέο νόμισμα όσο το δυνατόν συντομότερη διότι, διαφορετικά, οι χώρες είναι πιθανό να έλθουν για κάποιο χρονικό διάστημα αντιμέτωπες με την ανεπίσημη παράλληλη κυκλοφορία των δύο νομισμάτων σε ορισμένους τομείς κατά το οποίο το ευρώ θα χρησιμοποιείται στην πράξη από τους πολίτες και τις λιανικές επιχειρήσεις προτού καταστεί νόμιμο χρήμα.

- (iv) Το μέγεθος και η έκταση των αναγκαίων προσαρμογών σε ορισμένους τομείς θα διαφέρει σε σχέση με το προηγούμενο κύμα χωρών. Για παράδειγμα, ο αριθμός των ATM κατά κεφαλή είναι μικρότερος από ό,τι στη ζώνη του ευρώ παρά το ότι είναι αρκετά σημαντικός. Οι ATM συμβάλλουν στην επίσπευση της κυκλοφορίας των τραπεζογραμμάτων και κερμάτων ευρώ στην οικονομία. Από την πείρα του παρελθόντος απορρέει ότι ένα μεγάλο μέρος των τραπεζογραμμάτων ευρώ τέθηκε σε κυκλοφορία μέσω των μηχανών χορήγησης μετρητών, κυρίως εξαιτίας της διαθεσιμότητάς τους σε εικοσιτετράωρη βάση ιδίως όταν οι τράπεζες είναι κλειστές. Ο μεγάλος αριθμός καταστημάτων τραπεζών και ταχυδρομείων κατά κεφαλή (περίπου ίδιος στις περισσότερες χώρες με τον μέσο όρο της ζώνης του ευρώ) αντισταθμίζει κάπως τον μικρό αριθμό ATM δεδομένου ότι θα επιτρέψει στους πολίτες να αποκτήσουν τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα που έχουν ανάγκη, από τα πρώτα στάδια της διαδικασίας μετάβασης στο νέο νόμισμα. Ενδεχομένως να πρέπει να ληφθούν ειδικά μέτρα προς τούτο (μεγαλύτερα ωράρια, λειτουργία τα Σαββατοκύριακα κλπ).

Ο αριθμός τερματικών στα σημεία πώλησης (τερματικά POS) είναι σχετικά μικρός σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ζώνης του ευρώ, ιδίως εξαιτίας του ότι σε πολλά από τα νέα κράτη μέλη χρησιμοποιούνται πολύ τα μετρητά (βλ. παρακάτω). Ο μικρός αριθμός διαθέσιμων ηλεκτρονικών συσκευών ή/και ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής αποτελεί μειονέκτημα διότι αυτά συνιστούν την κυριότερη εναλλακτική δυνατότητα σε σχέση με τα μετρητά, ενώ η προσαρμογή του σχετικού εξοπλισμού πληρωμών είναι συνήθως πολύ εύκολη. Ο αριθμός των καρτών πληρωμής (χρεωστικών και πιστωτικών) κατά κεφαλή στα νέα κράτη μέλη μεν είναι μικρότερος από ό,τι στη ζώνη του ευρώ, αλλά σημαντικός σε σχετικούς όρους (ιδίως οι χρεωστικές κάρτες). Στην πράξη, οι κάρτες χρησιμοποιούνται κυρίως για την ανάληψη μετρητών από ATM. Επομένως, υπάρχει μεγάλο περιθώριο εξάπλωσης

⁴ Ο προκαταρκτικός εφοδιασμός ή προεφοδιασμός αναφέρεται στην παροχή επαρκών ποσοτήτων τραπεζογραμμάτων και κερμάτων ευρώ στις τράπεζες προτού το ευρώ αποκτήσει χαρακτήρα νόμιμου χρήματος, δηλαδή πριν την πρώτη ημέρα κυκλοφορίας. Ο περαιτέρω εφοδιασμός αναφέρεται σε ανάλογη διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας οι προεφοδιασμένες τράπεζες προμηθεύουν λιανικές και άλλες επιχειρήσεις με επαρκείς ποσότητες μετρητών σε ευρώ ούτως ώστε να είναι σε θέση να συναλλάγουν στο νέο νόμισμα από την πρώτη ημέρα.

των εγχώριων δικτύων τερματικών στα σημεία πώλησης και, κατ' επέκταση, μείωσης της πίεσης στον τομέα των μετρητών.

Στατιστικά στοιχεία επιβεβαιώνουν ότι τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα διαδραματίζουν δεσπόζοντα ρόλο ως μέσα πληρωμής στα περισσότερα νέα κράτη μέλη, μολονότι το συνολικό ποσό των μετρητών κατά κεφαλή εξακολουθεί να είναι μικρότερο από ότι στη ζώνη του ευρώ. Για παράδειγμα, σε ορισμένα νέα κράτη μέλη, πολλοί εργαζόμενοι και συνταξιούχοι λαμβάνουν τον μισθό ή την σύνταξή τους σε μετρητά. Όπως εξηγείται ανωτέρω, ο σημαντικός ρόλος που διαδραματίζουν τα μετρητά συνιστά μειονέκτημα για όλους τους ενδιαφερομένους (τράπεζες, λιανικές επιχειρήσεις, καταναλωτές...) και θα απαιτήσει εντατικές προετοιμασίες για την αλλαγή νομίσματος στον τομέα των μετρητών.

Τέλος, η μετατροπή των αυτόματων μηχανών πώλησης δεν πρέπει να προκαλέσει σημαντικά προβλήματα. Ο συνολικός αριθμός των μηχανών αυτών είναι σχετικά μικρός προς το παρόν. Τις περισσότερες μηχανές (22.000) φαίνεται ότι έχει η Ουγγαρία, σε σύγκριση με τον συνολικό αριθμό αυτόματων μηχανών πώλησης στη ζώνη του ευρώ που υπερβαίνει τα δύο εκατομμύρια. Επιπλέον, εν αντιθέσει προς την κατάσταση που επικρατούσε κατά την μετάβαση των πρώτων χωρών στο ενιαίο νόμισμα, τα κέρματα ευρώ βρίσκονται σήμερα σε ευρεία κυκλοφορία και οι φορείς δεν πρόκειται να αντιμετωπίσουν ιδιαίτερα προβλήματα όσον αφορά τη δοκιμή και την προσαρμογή των συστημάτων αναγνώρισης κερμάτων.

4. Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩ ΣΤΑ ΝΕΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ

Η τελευταία δημοσκόπηση του Ευρωβαρομέτρου στα δέκα νέα κράτη μέλη⁵, σχετικά με τη στάση και τις γνώσεις του κοινού όσον αφορά την εισαγωγή του ευρώ πραγματοποιήθηκε το πρώτο δεκαπενθήμερο του Σεπτεμβρίου του 2004 από την EOS Gallup σε δείγμα 10.000 ατόμων.

4.1 Γενική στάση απέναντι στο ευρώ

Το ενδιαφέρον του κοινού όσον αφορά την εισαγωγή του ευρώ κινείται σε μάλλον χαμηλά επίπεδα. Μόνον το 50 % των ερωτηθέντων εξέφρασε ενδιαφέρον ενώ το 48 % δήλωσε αδιάφορο. Το γενικό αποτέλεσμα στα νέα κράτη μέλη δείχνει ότι κάπως περισσότεροι πολίτες πιστεύουν ότι η εισαγωγή του ευρώ θα έχει θετικές συνέπειες (44%) σε εθνικό επίπεδο, ενώ το 41% πιστεύει ότι θα έχει αρνητικές συνέπειες. Σε ποσοστό 40% οι πολίτες περιμένουν ότι η εισαγωγή του ευρώ θα έχει θετικά αποτελέσματα γι' αυτούς προσωπικά ενώ το 45% των πολιτών πιστεύει ότι θα έχει αρνητικά αποτελέσματα. Οι απόψεις των πολιτών φαίνονται αμφίρροπες ως προς το εάν είναι ευχαριστημένοι (42%) ή όχι (47%) με το γεγονός ότι το ευρώ θα αντικαταστήσει το εθνικό τους νόμισμα.

Όσον αφορά το χρονικό πλαίσιο εισαγωγής του ευρώ, το 19% των ερωτηθέντων στις δέκα χώρες ανέφερε ότι θα ήθελε να έχει ως νόμισμα το ευρώ το συντομότερο δυνατό, ενώ το 36% απάντησε ότι το ευρώ πρέπει να υιοθετηθεί μετά από κάποιο χρονικό διάστημα. Μια σχετική πλειονότητα (40%) πιστεύει ότι πρέπει να υιοθετηθεί όσο το δυνατόν αργότερα. Ωστόσο, οι πολίτες φαίνεται ότι γνωρίζουν καλά τα πρακτικά πλεονεκτήματα που προσφέρει η εισαγωγή

⁵ Οι έρευνες του Ευρωβαρομέτρου διατίθενται στην εξής διεύθυνση:
http://europa.eu.int/comm/public_opinion/index_en.htm

του ευρώ, καθώς το 92% και το 82% αντίστοιχα αναγνωρίζει την ευκολία που προσφέρει για τα ταξίδια στο εξωτερικό και την αγορά αγαθών και υπηρεσιών στη ζώνη του ευρώ. Το 77% παραδέχεται ότι εξαλείφει την ανάγκη για ανταλλαγές συναλλάγματος στη ζώνη του ευρώ. Επιπλέον, η πλειονότητα των ερωτηθέντων (54%) δεν πιστεύει ότι η μετάβαση στο ευρώ θα προξενήσει μεγάλα προβλήματα. Όπως προαναφέρεται, μια σημαντική πλειοψηφία φοβάται ότι μπορεί να υπάρξουν καταχρήσεις και απάτες στις τιμές κατά την μετάβαση στο ευρώ.

4.2 Οι πολίτες θέλουν καλύτερη ενημέρωση

Τα επίπεδα γνώσεων του ευρύτερου κοινού στα νέα κράτη μέλη όσον αφορά το ευρώ και τους όρους που πρέπει να πληρούνται για την υιοθέτησή του, είναι σχετικά χαμηλά. Η πλειονότητα των ερωτηθέντων δεν γνωρίζει ότι η εισαγωγή του ευρώ είναι υποχρεωτική για τη χώρα τους, ούτε γνωρίζει πόσες χώρες συμμετέχουν ήδη στη ζώνη του ευρώ.

Περίπου οι μισοί από τους ερωτηθέντες (48%) θεωρούν ότι δεν είναι καλά πληροφορημένοι όσον αφορά το ευρώ και θα ήθελαν να είναι σωστά πληροφορημένοι πολύ πριν την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος στη χώρα τους. Το 30% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι θα ήθελε να έχει πληροφορίες το συντομότερο δυνατό, ενώ το 24% θα προτιμούσε να μεσολαβήσουν τουλάχιστον λίγα χρόνια μέχρι την εισαγωγή του ευρώ. Όσον αφορά τις πηγές πληροφόρησης, στην πλειονότητά τους (63%) οι ερωτηθέντες θεωρούν την εθνική κεντρική τράπεζα ως την πλέον αξιόπιστη πηγή ενημέρωσης, με μεγάλη απόσταση από οποιονδήποτε άλλον θεσμικό φορέα (μόνον το 29% των ερωτηθέντων εμπιστεύεται την κυβέρνηση, τις εθνικές ή τις περιφερειακές αρχές και το 22% τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα). Οι πολίτες των εν λόγω κρατών μελών προτιμούν ενημερωτικές εκστρατείες για το ευρώ βασιζόμενες σε τηλεοπτικά μηνύματα (78%), σε ραδιοφωνικά μηνύματα (66%) και σε φυλλάδια και δελτία (64%). Οι περισσότεροι θέλουν να εστιαστούν οι ενημερωτικές εκστρατείες στις πρακτικές συνέπειες του ευρώ που τους αφορούν άμεσα (μισθοί, τραπεζικοί λογαριασμοί κλπ). Η διπλή αναγραφή των τιμών θεωρείται το καταλληλότερο εργαλείο προετοιμασίας του πληθυσμού για τη νέα κλίμακα αξιών.

4.3 Τα κυριότερα διδάγματα της έρευνας

Η εισαγωγή του ευρώ στα εν λόγω κράτη μέλη αποτελεί ένα από τα πολλά στάδια μεσοπρόθεσμης ή μακροπρόθεσμης σύγκλισης. Σε πολλές χώρες, η ακριβής ημερομηνία εισαγωγής του ευρώ δεν είναι ακόμη γνωστή πράγμα το οποίο μπορεί να έχει επηρεάσει τις απαντήσεις που λήφθηκαν.

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων με βάση κοινωνικά και δημογραφικά κριτήρια δείχνει ότι οι άνδρες, οι νέοι και οι μορφωμένοι και αστικοί πληθυσμοί είναι πολύ περισσότερο υπέρ του ευρώ σε σύγκριση με τις γυναίκες, τους ηλικιωμένους, τα άτομα χαμηλού μορφωτικού επιπέδου και τους αγροτικούς πληθυσμούς.

Συνολικά, η γενικότερη στάση των πολιτών έναντι του ευρώ φαίνεται αμφίροπη. Τα αποτελέσματα μοιάζουν με τα αποτελέσματα του Ευρωβαρομέτρου του 1997 που είχαν δείξει τότε μια ανάλογη έλλειψη ενθουσιασμού για το ενιαίο νόμισμα στις χώρες που σήμερα αποτελούν μέρος της ζώνης του ευρώ: το 47% ήταν υπέρ του ευρώ ενώ το 40% ήταν κατά. Από την άποψη αυτή πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη ότι, όπως και σε ορισμένες χώρες της ζώνης του ευρώ, ένα μέρος του πληθυσμού έχει συναισθηματικούς δεσμούς με το εθνικό νόμισμα. Οι πληθυσμοί των νέων κρατών μελών επιδεικνύουν μια σαφή επιθυμία για περισσότερη πληροφόρηση σχετικά με το ευρώ. Παρότι δεν βιάζονται να το υιοθετήσουν

θέλουν να είναι προετοιμασμένοι πολύ πριν την εισαγωγή του. Για να καλυφθεί η ανάγκη αυτή θα χρειαστούν μεγάλες ενημερωτικές εκστρατείες.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η μελλοντική διεύρυνση της ζώνης του ευρώ θα πραγματοποιηθεί σταδιακά καθώς προβλέπεται ότι τα μελλοντικά μέλη της ζώνης του ευρώ θα ενταχθούν σε αυτήν το καθένα με βάση τις δικές του ιδιαιτερότητες. Στις περισσότερες χώρες, το σενάριο αλλαγής νομίσματος προβλέπει την ταχεία μετάβαση από το εθνικό νόμισμα στο ευρώ (π.χ. ένα σενάριο τύπου “big bang”). Ταυτόχρονα, με τον τρόπο αυτόν θα αυξηθούν οι πιέσεις στις επιχειρήσεις και τις δημόσιες διοικήσεις. Έτσι, ενισχύεται, επίσης, η ανάγκη προσεκτικής και έγκαιρης προπαρασκευής όλων των παραγόντων που συμμετέχουν στη διαδικασία αυτή (των δημοσίων διοικήσεων σε όλα τα επίπεδα, των τραπεζών, των λιανικών και γενικότερα όλων των επιχειρήσεων). Η τελευταία δημοσκόπηση του Ευρωβαρομέτρου δείχνει ότι το κοινό θεωρεί ότι η παροχή πληροφοριών πολύ πριν την μετάβαση στο ευρώ έχει μεγάλη σημασία.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς την πρόοδο των πρακτικών προετοιμασιών για την εισαγωγή του ευρώ στις ενδιαφερόμενες χώρες. Από την άποψη αυτή, το δίκτυο δημοσίων διοικήσεων (PAN-II), που συγκεντρώνει διάφορους εθνικούς εκπροσώπους υπεύθυνους για τα θέματα αυτά, αποτελεί ένα σημαντικό πλαίσιο ανταλλαγής απόψεων και πληροφοριών. Στον τομέα της πληροφόρησης και επικοινωνίας, συστάθηκε ανάλογη ομάδα (DIR-COM) που επιτρέπει στους διάφορους διευθυντές τομέων επικοινωνίας να συναντώνται σε τακτική βάση.